

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Cdo/109/2024
Identifikačné číslo spisu:	2721200700
Dátum vydania rozhodnutia:	24.06.2026
Meno a priezvisko:	JUDr. Martin Vladík
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2026:2721200700.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne: P. Š., narodená XX. Z. XXXX, K., F. XXXX/X, proti žalovanej: Prima banka Slovensko, a.s., so sídlom Žilina, Hodžova 11, IČO: 31 575 951, zastúpená: SEDLAČKO & PARTNERS, s.r.o., so sídlom Bratislava, Štefánikova 8, IČO: 36 853 186, o vydanie bezdôvodného obohatenia a iné, a vzájomnej žalobe žalovanej o zaplatenie 4.250,36 eura s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Senica (pôvodne na Okresnom súde Skalica) pod sp. zn. SI-9Csp/33/2021, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 28. júla 2023 sp. zn. 10CoCsp/68/2022, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobkyňa má nárok na náhradu trov dovolacieho konania proti žalovanej.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Skalica (dnes Okresný súd Senica; ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) rozsudkom zo dňa 8. júna 2022 č.k. 9Csp/33/2021-60 výrokom I. určil, že zmluvná podmienka uvedená v bode 2.6 zmluvy o úvere č. XXXXXXXXXXXXXXXX zo dňa 25. 06. 2014 uzavretej medzi žalovanou ako veriteľom a žalobkyňou ako dlžníkom v znení: „Ak klient poruší akúkoľvek povinnosť vyplývajúcu z tejto zmluvy, banka je oprávnená požadovať od klienta zaplatenie zmluvnej pokuty vo výške 200 Eur, a to za každé jednotlivé porušenie zmluvnej povinnosti.“ je neplatná z dôvodu neprijateľnosti tejto podmienky, II. výrokom žalobu vo zvyšku zamietol, III. výrokom uložil žalobkyni povinnosť zaplatiť žalovanej sumu 4.250,36 eura spolu s úrokom v sume 552,44 eura, s úrokom z omeškania v sume 2,44 eura a s úrokom z omeškania vo výške 5 % ročne zo sumy 4.250,36 eura od 20. 08. 2021 do zaplatenia, a to do troch dní od právoplatnosti rozsudku, IV. výrokom priznal žalovanej nárok na náhradu trov konania v rozsahu 60 %.

2. Svoje rozhodnutie odôvodnil prvoinštančný súd tak, že strany sporu uzatvorili dňa 25. 06. 2014 zmluvu o úvere, ktorá je spotrebiteľskou zmluvou. Túto zmluvu vyhodnotil súd ako platnú zmluvu o spotrebiteľskom úvere uzatvorenú podľa zákona č. 129/2010 Z.z. o spotrebiteľských úveroch. Mal za

to, že obsahuje všetky obligatórne náležitosti požadované ustanovením § 9 zákona o spotrebiteľských úveroch a námietky žalobkyne v tomto smere vyhodnotil ako nedôvodné. Z tohto dôvodu preto nemohol hodnotiť úver, ktorý bol na základe tejto zmluvy žalobkyňou žalovanou poskytnutý ako bezúročný a bezpoplatkový. Ďalej súd konštatoval, že žalovaná pred poskytnutím úveru s odbornou starostlivosťou posúdila schopnosť žalobkyne ako spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver, a to jednak údajmi uvedenými priamo žalobkyňou v žiadosti o spotrebiteľský úver, či dopytom na spoločný register bankových informácií. Vzhľadom na to, že žalovaná nezanedbala svoje povinnosti a posúdila bonitu žalobkyne pred poskytnutím úveru, nevyhodnotil súd úver ako bezúročný a bezpoplatkový. Po posúdení zmluvy o úvere v zmysle ustanovenia § 53 Občianskeho zákonníka súd zistil neprijateľnosť len zmluvnej podmienky a to bodu 2.6 zmluvy upravujúceho nárok na zaplatenie zmluvnej pokuty vo výške 200 eur. Mal za to, že sa jedná o neprijateľnú zmluvnú podmienku podľa § 53 ods. 4 písm. k) Občianskeho zákonníka a to pre jej neurčitost', keďže podľa zmluvy je žalovaná ako veriteľ oprávnená požadovať jej zaplatenie „za každé jednotlivé porušenie zmluvnej povinnosti“ zo strany žalobkyne (t.j. spotrebiteľa) ako dlžníka. Uvedené ustanovenie zmluvy totiž nezohľadňuje druh porušenia povinností spotrebiteľa, resp. charakter, význam, výšku záväzku či dobu omeškania a teda sa jedná o neprimerane vysokú sumu ako sankciu spojenú s nespĺnením záväzku. Čo sa týka poplatku za poskytnutie úveru vo výške 530 eur, súd mal za to, že sa nejedná o neprijateľnú zmluvnú podmienku, a to najmä s ohľadom na charakter a výšku poskytnutého úveru. Takisto ďalšie poplatky dojednané v zmluve (t.j. poplatok za vklad hotovosti na úverový účet, poplatok za predčasné splatenie úveru, poplatok za zmenu zmluvných podmienok na klientovu žiadosť, poplatok za upomienku, poplatok za výzvu a poplatok za potvrdenia a súhlasy vydané bankou na klientovu žiadosť) nepovažoval za neprijateľné zmluvné podmienky, nakoľko predstavujú jednak sankciu za porušenie povinností dlžníka (napr. poplatok za výzvu), resp. cenu za administratívne úkony žalovanej ako veriteľa v súvislosti s úverom (napr. poplatok za potvrdenia a súhlasy vydané bankou). Na druhej strane mal súd za preukázané, že žalobkyňa porušila svoje povinnosti vyplývajúce zo zmluvy, dostala sa do omeškania so splácaním úveru. Pre toto omeškanie žalovaná dôvodne a v súlade so zákonom vyhlásila úver za predčasne splatný. Zároveň súd konštatoval, že nárok žalovanej na zaplatenie nesplatených častí úveru nie je premlčaný. Žalobkyňou uplatnený nárok na priznanie primeraného finančného zadost'učinenia nepovažoval súd za dôvodný. Nejednalo sa o prípad, kedy by žalovaná ako dodávateľ porušila práva spotrebiteľa hrubým spôsobom, keď naopak z dôvodu neplnenia si povinností zo zmluvy žalobkyňou bola žalovaná nútená domáhať sa svojich práv podaním žaloby na súde. Žalobkyňa neuniesla dôkazné bremeno a nepreukázala, na základe akej skutočnosti sa mala žalovaná dopustiť porušenia jej práv v pozícii spotrebiteľa. Súd za neprijateľnú zmluvnú podmienku posúdil len ustanovenie upravujúce zmluvnú pokutu v prípade porušenia povinností dlžníka, ktorú si však žalovaná od žalobkyne neuplatňovala. Poskytnutie akéhokoľvek finančného zadost'učinenia spotrebiteľovi by tak bolo neprimerané vo vzťahu k dodávateľovi, keď nebol preukázaný vznik ujmy na právach spotrebiteľa a teda naplnenie podmienky upravenej v ustanovení § 3 ods. 5 zákona o ochrane spotrebiteľa.

3. Na základe týchto záverov súd žalobe žalobkyne vyhovel len čiastočne a určil, že zmluvná podmienka uvedená v bode 2.6 zmluvy je neplatná, pričom vo zvyšku žalobu žalobkyne zamietol. Vzájomnej žalobe žalovanej vyhovel v celom rozsahu a žalobkyňu uložil povinnosť zaplatiť žalovanej sumu 4.805,24 eura pozostávajúcu z dlžnej sumy istiny 4.250,36 eura, z vyčísleného zmluvného úroku 552,44 eura a z vyčísleného úroku z omeškania ku dňu vyhlásenia predčasnej splatnosti úveru 2,44 eura. Zároveň žalovanej priznal aj nárok na úroky z omeškania vo výške 5 % ročne.

4. O náhrade trov konania prvoinštančný súd rozhodol podľa § 255 ods. 1, 2 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“) a žalovanej priznal ich náhradu voči žalobkyňu v rozsahu 60 % z dôvodu jeho pomerného úspechu v spore.

5. Krajský súd v Trnave (ďalej len ako „odvolací súd“) na odvolania oboch strán sporu rozhodol tak, že rozsudok súdu prvej inštancie:

- v I. výroku a v II. výroku v časti uloženia povinnosti zaplatiť primerané finančné zadost'učinenie 100 eur potvrdil,
- v II. výroku v časti určenia, že zmluva o spotrebiteľskom úvere uzavretá medzi žalovanou a

žalobkyňou zo dňa 25. 06. 2014 je bezúročná a bez poplatkov zmenil tak, že určil, že úver poskytnutý na základe tejto zmluvy je bezúročný a bez poplatkov,

- v III. výroku v časti uloženia povinnosti zaplatiť úrok 552,44 eura zmenil tak, že žalobu v tejto časti zamietol,

- v II. výroku v časti uloženia povinnosti zaplatiť bezdôvodné obohatenie 530 eur a v III. výroku v časti uloženia povinnosti zaplatiť istinu 4.250,36 eura, úrok z omeškania 2,44 eura, úrok z omeškania vo výške 5 % ročne zo sumy 4.250,36 eura od 20. 08. 2021 do zaplattenia ako aj vo výroku IV. rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a v rozsahu zrušenia mu vec vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

6. Na odôvodnenie svojho rozhodnutia odvolací súd uviedol, že žalobkyňa sa svojou žalobou domáhala voči žalovanej určenia, že zmluva o spotrebiteľskom úvere uzavretá medzi žalovanou a žalobkyňou zo dňa 25.6.2014 je bezúročná a bez poplatkov, určenia, že zmluvná pokuta 200,- eur je neprijateľná zmluvná podmienka, uloženia povinnosti žalovanej zaplatiť žalobkyňi 530,- eur titulom bezdôvodného obohatenia, uloženia povinnosti žalovanej zaplatiť žalobkyňi primerané finančné zadost'účinenie vo výške 100,eur (išlo o konanie vedené na prvoinštančnom súde pod sp. zn. 9Csp/33/2021). Žalovaná sa v postavení žalobkyne svojou žalobou domáhala voči žalovanej zaplattenia sumy 4.805,24 eura (4.250,36 eura istina + 552,44 eura úrok + 2,44 eura úrok z omeškania), úroku z omeškania 5 % ročne zo sumy 4.250,36 eura od 20. 08. 2021 do zaplattenia (konanie vedené pôvodne na rovnakom prvoinštančnom súde pod sp. zn. 1Csp/55/2021). Rozhodnutím prvoinštančného súdu zo dňa 22. 11. 2021 boli obe veci spojené na spoločné konanie, ktoré bolo ďalej na súde prvej inštancie vedené pod sp. zn. 9Csp/33/2021.

7. Ďalej odvolací súd uviedol, že nemal dôvod nesúhlasiť s argumentáciou použitou súdom prvej inštancie o nedôvodnosti žaloby žalobkyne v časti o zaplattenie sumy 100 eur titulom primeraného finančného zadost'účinenia. S dôvodmi zamietnutia tohto nároku žalobkyne ako správnymi sa stotožnil, odvolal sa na ne a v tejto časti II. výrok rozsudku súdu prvej inštancie potvrdil. Rovnako ako vecne správny potvrdil aj výrok I. rozsudku súdu prvej inštancie, ktorým bolo určené, že zmluvná podmienka uvedená v bode 2.6 zmluvy o úvere zo dňa 25. 06. 2014 o zmluvnej pokute vo výške 200 eur je neplatná z dôvodu neprijateľnosti. Odvolací súd uviedol, že účelom zmluvnej pokuty je donútiť dlžníka pod hrozbou majetkovej sankcie k riadnemu splneniu záväzku. Zmluvná pokuta teda predovšetkým predstavuje hrozbu dlžníkovi, že pokiaľ nesplní svoju zmluvnú povinnosť, vznikne mu povinnosť poskytnúť pre tento prípad dojednané plnenie t.j. pokutu. Dojednaná zmluvná pokuta má teda predovšetkým čeliť porušeniu povinnosti (funkcia prevenčná), lebo ak bude zabezpečená povinnosť plnená, bola hlavná funkcia zmluvnej pokuty vyčerpaná. Okrem toho zmluvná pokuta má aj funkciu reparačnú (uhradzovaciu), lebo jej zmyslom je tiež reparaovať na strane veriteľa ujmu, ktorá mu vznikla v dôsledku porušenia povinnosti zo strany dlžníka. Dojednaná zmluvná pokuta je pre spotrebiteľa neprijateľnou zmluvnou podmienkou pre jej neurčitosť (porušenie akejkoľvek zmluvnej povinnosti), tak ako to správne už uzavrel súd prvej inštancie. Pri pluralite zabezpečených povinností sa vyžaduje, aby žalovaná presne označila, vo vzťahu ku ktorému konkrétnemu porušeniu povinnosti sa zmluvnej pokuty domáha. Bez toho totiž nemožno zistiť charakter, význam, výšku záväzku či dobu omeškania, no hlavne ktorá povinnosť bola porušená, čo je obligatórna podmienka uplatnenia zmluvnej pokuty. Dostatočnosť určenia a zrozumiteľnosť vyjadrenia povinnosti, plnenie ktorej má zmluvná pokuta zabezpečovať, je primárnou podmienkou platnosti dohody o zmluvnej pokute. Odvolací súd sa s ohľadom uvedené stotožnil s názorom prvoinštančného súdu, že takto formulovanú zmluvnú podmienku je nutné považovať za neprijateľnú zmluvnú podmienku z dôvodu jej neprimeranosti.

8. K napadnutému II. výroku rozsudku súdu prvej inštancie v časti zamietnutia žaloby žalobkyne o určenie, že zmluva o spotrebiteľskom úvere je bezúročná a bez poplatkov odvolací súd uviedol, že nesúhlasí so záverom prvoinštančného súdu, že žalovaná posúdila schopnosť žalobkyne splácať úver podľa § 7 ods. 1, 2 zákona o spotrebiteľských úveroch, a to jednak údajmi uvedenými žalobkyňou v žiadosti o spotrebiteľský úver a dopytom na spoločný register bankových informácií. Poukázal na § 7 ods. 1 a § 11 ods. 2 zákona o spotrebiteľských úveroch v znení ku dňu uzavretia zmluvy a čl. 8 ods. 1 Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/48/ES o zmluvách o spotrebiteľskom úvere a rozsudok Súdneho dvora EÚ z 27. 03. 2014, LCL Le Crédit Lyonnais proti Fesihovi Kalhanovi, C-565/12. Uviedol, že zákon o spotrebiteľských úveroch vyžaduje skúmanie bonity klienta s odbornou

starostlivosťou, t.j. vyžaduje vyšší stupeň obozretnosti a odbornosti. Zákonnú podmienku „s odbornou starostlivosťou posúdiť schopnosť spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver“ je potrebné vykladať tak, že nepostačuje zo strany spotrebiteľa len uvedenie výšky príjmov a výdavkov, ale od žalobcu ako veriteľa sa vyžaduje, aby poskytnuté informácie analyzoval a vyhodnocoval. Dôraz pri posúdení úverovej schopnosti je pritom kladený na pomer medzi príjmami a výdavkami spotrebiteľa a na posúdenie toho, či spotrebiteľovi zostane po vynaložení bežných výdavkov mesačne taká čiastka, aká bude potrebná pre splácanie úveru. Z textu zákona o spotrebiteľských úveroch vyplýva, že informácie pre rozhodnutie dodávateľa o tom, či zmluvu uzavrie alebo nie, si má veriteľ zabezpečiť sám a to aj v spolupráci so žiadateľom o úver. Pri získavaní relevantných informácií za účelom posúdenia úverovej schopnosti spotrebiteľa tak veriteľ vychádza ako z informácií dodaných spotrebiteľom a samozrejme ním aj preukázaných, tak aj z informácií, ktoré získava z iných dostupných zdrojov. Je povinnosťou veriteľa takto získané informácie zhromaždiť, vyhodnotiť ich dostatočnosť a rozhodnúť, či a ktoré informácie je nevyhnutné ďalej overovať. Za dostatočné sa považujú iba také informácie o príjmoch a výdavkoch, z ktorých je veriteľ schopný získať objektívny obraz o žiadateľovej finančnej situácii. Spotrebiteľ je povinný poskytnúť veriteľovi na jeho žiadosť úplné, presné a pravdivé údaje. Táto povinnosť však nezabýva veriteľa konať s odbornou starostlivosťou, teda vyžiadať si od spotrebiteľa potrebné informácie, aktívne si zabezpečovať ďalšie primerané a objektívne zistiteľné informácie o spotrebiteľovi a takto získané informácie riadne vyhodnotiť. Dodávateľ musí okrem iného analyzovať spotrebiteľov osobný a domáci rozpočet a to ako stranu príjmov, tak stranu výdavkov, a to vždy vo vzťahu ku konkrétnemu žiadateľovi o úver. Analýza iba niektorej zo strán rozpočtu sama o sebe k posúdeniu úverovej schopnosti nepostačuje. Odvolací súd sa nestotožnil so záverom prvoinštančného súdu, že pokiaľ žalovaná vychádzala z príjmu žalobkyne 1.033,12 eura mesačne a výdavkov 160 eur (splátky úverov), a vyhodnotila, že žalobkyňa je schopná splácať požadovaný úver, postupovala pred poskytnutím úveru žalobkyni s odbornou starostlivosťou. V žiadosti o poskytnutie úveru sa síce uvádzajú údaje o žalobkyni, pokiaľ ide o jej príjmy a čiastočne aj výdavky (splátky úverov), čo však podľa odvolacieho súdu nie je postačujúce. Žalobkyňa síce predložila listiny označené ako Žiadosť o poskytnutie spotrebiteľského úveru zo dňa 25. 06. 2014, „CREDIT REPORT - ANALYTIC“ na preukázanie posudzovania bonity žalobkyne, z ktorých však nevyplyva, že by žalovaná zistené informácie aj s odbornou starostlivosťou akokoľvek analyzovala, posudzovala a že by vôbec prihliadala na údaje zo všetkých príslušných databáz a registrov za účelom posudzovania schopnosti spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver. Žalovaná preukázala, že disponovala údajom o výške príjmu žalobkyne, avšak nepreukázala, že za účelom posudzovania bonity od žalobkyne vyžiadala dostatočné doklady preukazujúce jej výdavky, čo dôvodne v odvolaní namietala žalobkyňa. Veriteľ musí okrem iného analyzovať spotrebiteľov osobný/domáci rozpočet, a to ako stranu príjmov, tak stranu výdavkov, a to vždy vo vzťahu ku konkrétnemu žiadateľovi o úver (t. j. konkrétne príjmy, konkrétne náklady na bývanie, dopravu, domácnosť, stravu, príp. nezaopatrené deti). Žalovaná ako veriteľ uvedeným spôsobom nepostupovala (keď posudzovala schopnosť žalobkyne splácať úver bez riadnych údajov o jej výdavkoch a bez dokladov o nich, a najmä bez prihliadnutia, analýzy a posúdenia výsledkov z príslušnej databázy a registra údajov o spotrebiteľoch - chýbali konkrétne tvrdenia žalobkyne v tom smere ako posúdila a vyhodnotila ňou /i keď nedostatočne/ získané podklady konkrétne vo vzťahu k žalobkyni, keď súd nemôže vyvodzovať chýbajúce tvrdenia z listinných dôkazov), čím hrubým spôsobom porušila svoje povinnosti stanovené v § 7 ods. 1 zákona o spotrebiteľských úveroch a preto sa úver považuje v zmysle § 11 ods. 2 zákona o spotrebiteľských úveroch za bezúročný a bez poplatkov a zároveň žalovaná ako veriteľ nebola oprávnená vyžadovať od spotrebiteľa/žalobkyne jednorazové splatenie spotrebiteľského úveru. Z tohto dôvodu zmenil odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie a určil, že úver poskytnutý žalovanou žalobkyne je bezúročný a bez poplatkov. S ohľadom na uvedené bolo nadbytočné posudzovať úver ako bezúročný a bez poplatkov aj z pohľadu § 11 ods. 1 zákona o spotrebiteľských úveroch pre absenciu obligatórnych náležitostí zmluvy o úvere.

9. Z dôvodu, že poskytnutý úver vyhodnotil odvolací súd ako bezúročný a bez poplatkov, zmenil rozsudok súdu prvej inštancie aj v III. výroku v časti uloženia povinnosti žalobkyni zaplatiť žalovanej úrok 552,44 eur a žalobu v tejto časti zamietol.

10. Zamietnutie žaloby žalobkyne (II. výrok) v časti povinnosti zaplatiť bezdôvodné obohatenie 530 eur,

ako aj vyhovie žalobe žalovanej (III. výrok) v časti povinnosti zaplatiť sumu 4.250,36 eura, úrok z omeškania 2,44 eura, úrok z omeškania vo výške 5 % ročne zo sumy 4.250,36 eura od 20. 08. 2021 do zaplattenia, s ohľadom na prijatý záver, že predmetný úver je bezúročný a bez poplatkov, považoval odvolací súd prinajmenšom za predčasné, s ohľadom na obsah odôvodnenia napadnutého rozsudku. V prípade bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru bola žalobkyňa povinná ako dlžník žalovanej ako veriteľovi splatiť len sumu reálne poskytnutého úveru, t.j. sumu, ktorá jej z titulu poskytnutého úveru bola skutočne pripísaná na účet. Suma, ktorú by žalovaná prijala od žalobkyne, prevyšujúca sumu reálne poskytnutého úveru, by potom bola žalovanou prijatá bez právneho dôvodu a o túto čiastku by sa bezdôvodne žalovaná obohatila na úrok žalobkyne. Podľa § 11 ods. 2 zákona o spotrebiteľských úveroch žalovaná ako veriteľ tiež nebola oprávnená požadovať od spotrebiteľa/žalobkyne jednorazové splatenie spotrebiteľského úveru a je potrebné, aby sa prvoinštančný súd zaoberal tým, z akých konkrétnych splátok a v akej výške žalovaná suma (4.250,36 eura, úrok 2,44 eura) pozostáva. Odvolací súd preto rozsudok súdu prvej inštancie v II. výroku v časti povinnosti zaplatiť bezdôvodné obohatenie 530 eur, v III. výroku v časti povinnosti zaplatiť istinu 4.250,36 eura, úrok z omeškania 2,44 eura, úrok z omeškania vo výške 5 % ročne zo sumy 4.250,36 eura od 20. 08. 2021 do zaplattenia ako aj v IV. výroku o náhrade trov konania zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie v zrušenom rozsahu na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

11. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná (ďalej aj ako „dovolatelka“) dovolanie, a to do všetkých jeho výrokov, s výnimkou výroku, ktorým rozsudok súdu prvej inštancie v II. výroku v časti uloženia povinnosti zaplatiť primerané finančné zadosťučinenie 100,- eur potvrdil. Dovolanie odôvodnila podľa § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. b) CSP a domáhala sa zmeny napadnutého rozsudku odvolacieho súdu tak, že odvolaním napadnutý rozsudok prvoinštančného súdu v časti II. a III. výroku bude potvrdený, v časti I. výroku a v časti IV. (závislého) výroku zmenený tak, že žaloba žalobkyne bude aj vo zvyšku zamietnutá.

12. K uplatnenému dovolaciemu dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP žalovaná uviedla, že odvolací súd v napadnutom rozsudku pomerne obsiahlo odôvodnil, prečo žalovaná nepostupovala podľa § 7 ods. 1 zákona o spotrebiteľských úveroch. Z odôvodnenia rozsudku však nemožno abstrahovať odpovede na relevantné otázky: z akého právneho predpisu (právnej normy), účinného v čase uzatvárania zmluvy o úvere, vyplývala žalovanej povinnosť analyzovať osobný a domáci rozpočet žalobkyne; ako mala postupovať, aby zistila a overila tzv. bežné výdavky na bývanie, stravu, domácnosť a pod.; aký pomer medzi príjmami a výdavkami spotrebiteľa možno označiť za akceptovateľný; v čom konkrétne malo spočívať hrubé porušenie povinnosti podľa § 7 ods. 1 zákona o spotrebiteľských úveroch, osobitne ak žalovaná skúmala bonitu žalobkyne s prihliadnutím na údaje o jej príjmoch, výdavkoch a rodinnom stave, vyplývajúce z jej žiadosti, údaje zo SRBI/NRKI a údaje z obrátov na jej účte. Odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu tak neobsahuje vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie a nespĺňa tak ani základné predpoklady súdnej justifikácie. Bolo tak porušené jej právo na spravodlivý proces, ktorého súčasťou je aj náležité odôvodnenie rozhodnutia.

13. Na odôvodnenie uplatneného dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP žalovaná uviedla, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo na vyriešení právnych otázok, ktoré ešte v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu vyriešené neboli a ktoré odvolací súd vyriešil nesprávne. Prvou z nich je otázka „Možno súdnym rozhodnutím určiť za neprijateľnú podmienku ustanovenie spotrebiteľskej zmluvy, ktoré je neurčité?“. Druhou „Je povinnosťou veriteľa analyzovať osobný a domáci rozpočet spotrebiteľa v rámci posudzovania schopnosti spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver podľa § 7 ods. 1 zákona č. 129/2010 Z.z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom do 31. 03. 2015 (ďalej len „ZoSÚ“)?“. Tretou je otázka „Konal veriteľ s odbornou starostlivosťou podľa § 7 ods. 1 ZoSÚ, ak posudzoval schopnosť spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver na základe údajov o príjmoch, výdavkoch a rodinnom stave uvedených spotrebiteľom v žiadosti o poskytnutie úveru a údajov získaných zo Spoločného registra bankových informácií, berúc do úvahy aj dobu, na ktorú sa poskytuje úver a jeho výšku?“. V prípade, že otázka č. 3 bude zodpovedaná tak, že veriteľ za týchto okolností nekonal s odbornou starostlivosťou, tak dovolaťka formulovala ešte štvrtú právnu otázku „Je hrubým porušením povinnosti podľa § 7 ods.

1 v spojení s § 11 ods. 2 tretia veta ZoSÚ, ak veriteľ posudzoval schopnosť spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver na základe údajov o príjmoch, výdavkoch a rodinnom stave uvedených spotrebiteľom v žiadosti o poskytnutie úveru a údajov získaných zo Spoločného registra bankových informácií, berúc do úvahy aj dobu, na ktorú sa poskytuje úver a jeho výšku?“.

14. K prvej právnej otázke dovolateľka uviedla, že oba konajúce sudy nižších inštancií zhodne uviedli, že ustanovenie čl. 2.6 zmluvy o úvere - dojednanie o zmluvnej pokute je neprijateľnou podmienkou pre jej neurčitosť. Dostatočnosť určenia a zrozumiteľnosť vyjadrenia povinnosti, plnenie ktorej má zmluvná pokuta zabezpečovať, je podľa odvolacieho súdu primárnou podmienkou dohody o zmluvnej pokute. Podľa dovolateľky, ak súd vyhodnotil toto ustanovenie ako neurčité, tak je neplatné v zmysle § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka a nemožno ho označiť za neprijateľnú podmienku, resp. určiť jej neplatnosť z dôvodu neprijateľnosti. Zo svojej podstaty môže byť zmluvné ustanovenie neprijateľnou podmienkou iba vtedy, ak platne existuje. Neurčité a preto neplatné zmluvné dojednanie nemôže byť súčasne neprijateľnou podmienkou. Určenie neprijateľnosti preto neprichádza do úvahy, ak je zmluva celkom alebo v relevantnej časti neplatná (pre absenciu vôle, pre neurčitosť, nezrozumiteľnosť, nemožnosť plnenia atď.).

15. K druhej formulovanej právnej otázke dovolateľka uviedla, že až do novely zákona o spotrebiteľských úveroch vykonanej zákonom č. 35/2015 Z.z. s účinnosťou od 01. 04. 2015, resp. zákonom č. 299/2016 Z.z. s účinnosťou od 01. 01. 2017 nebolo z § 7 zákona o spotrebiteľských úveroch zrejmé, podľa akých kritérií a ktoré konkrétne finančné ukazovatele (položky) má veriteľ pri posudzovaní bonity spotrebiteľa skúmať. Žalovaná v súlade s § 7 ods. 1 zákona o spotrebiteľských úveroch v znení účinnom v čase uzavretia zmluvy o úvere posúdila s odbornou starostlivosťou schopnosť žalobkyne splácať úver, pričom zobrala do úvahy predovšetkým dobu splácania (10 rokov), výšku úveru (10.600 eur), čistý príjem žalobkyne (1.033,12 eura) a ostatné peňažné záväzky (160 eur). Za účelom preukázania tejto skutočnosti predložila do konania príslušné dôkazné prostriedky - „credit report - analytic“ zo SRBI/NRKI a žiadosť. Záver odvolacieho súdu, že žalovaná mala nad rámec zákona analyzovať aj osobný a domáci rozpočet žalobkyne (náklady na bývanie, stravu, lieky a pod.), považuje dovolateľka za argumentačne neutržateľný. Zákonodarca až ex post precizoval rozsah a obsah všeobecnej povinnosti veriteľov podľa § 7 ods. 1 zákona o spotrebiteľských úveroch, na čo by mal dovolací súd prihliadať.

16. K tretej a štvrtej otázke dovolateľka uviedla, že v zmysle § 11 ods. 2 zákona o spotrebiteľských úveroch „Ak veriteľ nekonal s odbornou starostlivosťou podľa § 7 ods. 1, nie je oprávnený vyžadovať od spotrebiteľa jednorazové splatenie spotrebiteľského úveru. V prípade hrubého porušenia povinnosti podľa § 7 ods. 1 sa úver považuje za bezúročný a bez poplatkov. Za hrubé porušenie povinnosti podľa § 7 ods. 1 sa považuje posudzovanie schopnosti splácať úver veriteľom bez akýchkoľvek údajov o príjmoch, výdavkoch a rodinnom stave spotrebiteľa alebo bez nahliadnutia do príslušnej databázy údajov o spotrebiteľoch na účely posudzovania ich schopnosti splácania úverov.“. Zákon teda rozlišuje nekonanie veriteľa s odbornou starostlivosťou a hrubé porušenie povinnosti podľa § 7 ods. 1, s ktorými spája rozdielne právne následky. Odvolací súd uzavrel, že žalovaná nekonala s odbornou starostlivosťou, a z toho vyvodil bezúročnosť a bezpoplatkovosť úveru. Nepripustne tak zlúčil obe hypotézy § 11 ods. 2 zákona, resp. pri naplnení hypotézy v zmysle prvej vety § 11 ods. 2 vyvodil následok predpokladaný v druhej vete tohto ustanovenia pri hrubom porušení povinnosti. Zákonodarca navyše výslovne upravuje, čo sa rozumie pod hrubým porušením povinnosti podľa § 7 ods. 1 zákona o spotrebiteľských úveroch, pričom žalovaná evidentne neskúmala bonitu žalobkyne bez akýchkoľvek údajov o jej príjmoch, výdavkoch a rodinnom stave alebo bez prihliadnutia na údaje zo SRBI.

17. Žalobkyňa sa k dovolaniu žalovanej nevyjadрила.

18. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj ako „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd príslušný na rozhodnutie o dovolaní (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) po preskúmaní, či dovolanie obsahuje zákonom predpísané

náležitosti (§ 428 CSP) a či sú splnené podmienky podľa § 429 CSP, dospel k záveru, že dovolanie žalovanej nie je prípustné, resp. nie sú v ňom vymedzené dovolacie dôvody spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP, a ako také je nutné ho odmietnuť podľa § 447 písm. c), f) CSP.

19. Podľa § 420 písm. f) CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

20. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov v tom - ktorom konkrétnom konaní, pričom miera tohto porušenia znamená porušenie práva na spravodlivý proces. Takýto nesprávny procesný postup súdu môže spočívať predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa k u všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti). Súčasťou práva na spravodlivý proces je aj právo na náležité odôvodnenie rozhodnutia (pozri rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 559/2018, sp. zn. III. ÚS 47/2019, alebo rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Cdo/140/2019, sp. zn. 4Cdo/120/2019 a pod.) a povinnosť konajúceho súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie vo veci (I. ÚS 46/05).

21. V danom prípade videla dovolateľka naplnenie uplatneného dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP v tom, že odôvodnenie napadnutého rozsudku odvolacieho súdu nedáva odpoveď na špecifikované relevantné otázky, čím došlo k porušeniu jej práva na spravodlivý proces.

22. Uvedené tvrdenia dovolateľky nie sú opodstatnené. Z napadnutého rozsudku odvolacieho súdu v spojení s rozsudkom súdu prvej inštancie (ktoré spolu vzájomne tvoria jednotu) je zjavné, čoho sa žalobkyňa svojou žalobou i žalovaná svojou vzájomnou žalobou domáhali, aké skutočnosti tvrdili, ako súdy posúdili podstatné skutkové tvrdenia a právne argumenty strán, ktoré skutočnosti považovali za preukázané a ktoré nie, ktoré dôkazy vykonali, z ktorých dôkazov vychádzali a ako ich vyhodnotili a ako vec právne posúdili. Z odôvodnenia rozhodnutí vyplýva vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. Dovolací súd v rozsudkoch súdov nižších inšancií neidentifikoval žiadny znak zmätočnosti v podobe extrémneho nesúladu právnych záverov s vykonaným dokazovaním; výkladu zákona, ktorý nemá oporu v medziach rozumného a prípustného výkladu zákona; hodnotenia dôkazov, ktoré je vykonané bez akéhokoľvek akceptovateľného racionálneho základu, rozporu záverov súdov s pravidlami formálnej logiky a podobne. Odôvodnenie napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu teda spĺňa kritériá pre odôvodňovanie rozhodnutí v zmysle § 393 ods. 2 a § 220 ods. 2 CSP z hľadiska formálnej štruktúry a obsahuje aj zdôvodnenie všetkých pre vec podstatných skutkových a právnych otázok.

23. Pokiaľ dovolateľka vadu zmätočnosti rozsudku odvolacieho súdu odôvodnila nedostatkom jasných a zrozumiteľných odpovedí na otázky, ktoré špecifikovala a ktoré boli podľa nej vo veci rozhodujúce, dovolací súd uvádza, že tieto otázky dovolateľka nesprávne identifikovala ako pre vec rozhodujúce. Rozhodnutie odvolacieho súdu na vyriešení takýchto otázok založené nebolo a preto sa týmito otázkami odvolací súd vo svojom rozhodnutí nezaoberal.

24. Uvedená nesprávna identifikácia otázok podstatných pre rozhodnutie vo veci úzko súvisí aj s ďalším dovolacím dôvodom uplatneným žalovanou - nesprávnym právnym posúdením veci odvolacím súdom

podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP. V zmysle tohto zákonného ustanovenia je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená. Právna otázka môže mať znaky relevantné v zmysle § 421 CSP len za predpokladu, ak by výsledok jej riešenia (posúdenia a vyhodnotenia) odvolacím súdom predstavoval dôvod, na ktorom je založené rozhodnutie odvolacieho súdu.

25. Aj pri vymedzení tohto dovolacieho dôvodu žalovaná nesprávne identifikovala právne otázky, ktoré mali byť podstatné pre rozhodnutie vo veci, resp. pri formulácii niektorých otázok vychádzala zo skutočností, ktoré v konaní neboli preukázané. Nasledujúce závery dovolacieho súdu sa preto vzťahujú na oba dovolateľkou uplatnené dovolacie dôvody (§ 420 písm. f) CSP aj § 421 ods. 1 písm. b) CSP).

26. Dovolaťka vytýkala odvolaciemu súdu nesprávne právne posúdenie v otázke neplatnosti zmluvného ustanovenia v bode 2.6 zmluvy o úvere zo dňa 25. 06. 2014 o zmluvnej pokute vo výške 200 eur z dôvodu neprijateľnosti. Podľa nej ak súd dospel k záveru o neurčitosti takejto zmluvnej podmienky, znamená to, že je táto neplatnou podľa 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka a nemožno ju označiť za neprijateľnú podmienku, resp. určiť jej neplatnosť z dôvodu neprijateľnosti.

27. Z odôvodnenia preskúvaného rozsudku odvolacieho súdu však vyplýva, že odvolací súd nevyslovil záver o neurčitosti uvedenej zmluvnej podmienky v zmysle § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka, teda ako neurčitej z hľadiska nejednoznačnosti jej vecného obsahu. Odvolací súd pojem neurčitosti v súvislosti s posudzovaním tejto zmluvnej podmienky uviedol na pomenovanie skutočnosti, že právo žalovanej na zaplatenie zmluvnej pokuty vzniká pri porušení akejkoľvek zmluvnej povinnosti žalobkyne. Výslovne uviedol: „Dojednaná zmluvná pokuta je pre spotrebiteľa neprijateľnou zmluvnou podmienkou pre jej neurčitosti (porušenie akejkoľvek zmluvnej povinnosti), tak ako to správne už uzavrel súd prvej inštancie. Pri pluralite zabezpečených povinností sa vyžaduje, aby žalovaná presne označila, vo vzťahu ku ktorému konkrétnemu porušeniu povinnosti sa zmluvnej pokuty domáha. Bez toho totiž nemožno zistiť charakter, význam, výšku záväzku či dobu omeškania, no hlavne ktorá povinnosť bola porušená, čo je obligatórna podmienka uplatnenia zmluvnej pokuty.“. Záveru o neprijateľnosti uvedenej zmluvnej podmienky teda nepredchádzal záver o jej neurčitosti v zmysle § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka ale o jej neurčitosti z hľadiska toho, že pokrýva porušenia akejkoľvek zmluvnej povinnosti bez jej konkrétnej špecifikácie. Od vyriešenia prvej otázky, ako ju formulovala dovolateľka pri odôvodnení dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP, teda rozhodnutie odvolacieho súdu nezáviselo.

28. Pokiaľ ide o právne posúdenie otázky bonity spotrebiteľa odvolacím súdom a s tým súvisiacu otázku bezúročnosti a bezpoplatkovosti spotrebiteľského úveru, z obsahu rozhodnutia odvolacieho súdu nevyplýva, že by toto rozhodnutie bolo závislé od otázok formulovaných žalovanou v dovolaní na odôvodnenia oboch uplatnených dovolacích dôvodov, resp. že by právne posúdenie odvolacieho súdu bolo založené na skutočnostiach tvrdených žalovanou.

29. Odvolací súd pri posudzovaní týchto otázok dospel k záveru, že „V žiadosti o poskytnutie úveru sa síce uvádzajú údaje o žalobkyni, pokiaľ ide o jej príjmy a čiastočne aj výdavky (splátky úverov), čo však podľa odvolacieho súdu nie je postačujúce. Žalobkyňa síce predložila listiny označené ako Žiadosť o poskytnutie spotrebiteľského úveru zo dňa 25. 06. 2014, „CREDIT REPORT - ANALYTIC“ na preukázanie posudzovania bonity žalobkyne, z ktorých však nevyplýva, že by žalovaná zistené informácie aj s odbornou starostlivosťou akokoľvek analyzovala, posudzovala a že by vôbec prihliadala na údaje zo všetkých príslušných databáz a registrov za účelom posudzovania schopnosti spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver. Žalovaná preukázala, že disponovala údajom o výške príjmu žalobkyne, avšak nepreukázala, že za účelom posudzovania bonity od žalobkyne vyžiadala dostatočné doklady preukazujúce jej výdavky, čo dôvodne v odvolaní namietala žalobkyňa. Veriteľ musí okrem iného analyzovať spotrebiteľov osobný/domáci rozpočet, a to ako stranu príjmov, tak stranu výdavkov, a to vždy vo vzťahu ku konkrétnemu žiadateľovi o úver (t.j. konkrétne príjmy, konkrétne náklady na bývanie, dopravu, domácnosť, stravu, príp. nezaopatrené deti). Žalovaná ako veriteľ uvedeným

spôsobom nepostupovala (keď posudzovala schopnosť žalobkyne splácať úver bez riadnych údajov o jej výdavkoch a bez dokladov o nich, a najmä bez prihladenia, analýzy a posúdenia výsledkov z príslušnej databázy a registra údajov o spotrebiteľoch - chýbali konkrétne tvrdenia žalobkyne v tom smere, ako posúdila a vyhodnotila ňou /i keď nedostatočne/ získané podklady konkrétne vo vzťahu k žalobkyni, keď súd nemôže vyvodzovať chýbajúce tvrdenia z listinných dôkazov), čím hrubým spôsobom porušila svoje povinnosti stanovené v § 7 ods. 1 zákona o spotrebiteľských úveroch a preto sa úver považuje v zmysle § 11 ods. 2 zákona o spotrebiteľských úveroch za bezúčinný a bez poplatkov...“.

30. Z uvedeného vyplýva, že odvolací súd pri svojom závere o bezúčinnosti a bezpoplatkovosti spotrebiteľského úveru pre hrubé porušenie povinností žalovanej pri skúmaní bonity žalobkyne podľa § 7 ods. 1 zákona o spotrebiteľských úveroch vychádzal z toho, že žalovaná v konaní nepreukázala, ako posúdila a vyhodnotila ňou získané podklady. Takéto závery plne zodpovedajú rozhodovacej praxi dovolacieho (pozri napríklad sp. zn. ICdo/23/2024) i ústavného súdu (sp. zn. II. ÚS 530/2024). Nepostačuje, ak veriteľ preukáže, že nahliadol do príslušných registrov a vyžiadal si od spotrebiteľa a ďalších orgánov príslušné podklady. Aby bolo možné hovoriť o odbornej starostlivosti, je potrebné preukázať aj odbornosť samu - teda preukázať aj to, že bola platobná schopnosť posúdená správne (boli vyhodnotené všetky údaje a správnym spôsobom bolo na nich prihladené). Zhromaždenie podkladov bez ich správneho a odborného posúdenia by totiž nenaplnilo cieľ, ktorý zavedenie takej povinnosti veriteľa sledovalo - chrániť spotrebiteľa pred nadmernou zadlženosťou a platobnou neschopnosťou. Z rozhodnutia súdu by potom mal spotrebiteľ pochopiť aspoň v základoch, čo a prečo veriteľ zisťoval, čo zistil, ako sa s tými skutočnosťami vysporiadal a napokon či to urobil správne, a preto mu mohol úver poskytnúť.

31. Odvolací súd tak správne pri posudzovaní splnenia povinností žalovanej skúmať bonitu žalobkyne pred poskytnutím úveru vychádzal z toho, že bolo povinnosťou žalovanej preukázať nielen aké informácie o príjmoch, výdavkoch, osobnom stave a podobne vo vzťahu k žalobkyni získala, ale aj ako tieto získané informácie posúdila, vyhodnotila. Ak tieto skutočnosti žalovaná v konaní netvrdila a nepreukázala, oprávnené to viedlo odvolací súd k záveru o hrubom spôsobe porušenia povinností žalovanej stanovených v § 7 ods. 1 zákona o spotrebiteľských úveroch.

32. Preskúmané rozhodnutie odvolacieho súdu tak nebolo závislé od vyriešenia otázok formulovaných žalovanou (týkajúcich sa povinností analyzovať osobný a domáci rozpočet žalobkyne a akceptovateľného pomeru medzi príjmami a výdavkami spotrebiteľa). Pri formulovaní niektorých otázok (konkrétne tretej a štvrtej) potom žalovaná aj vychádzala zo skutočností, ktoré neboli v konaní preukázané, konkrétne vychádzala z toho, že schopnosť spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver skutočne posúdila a pýtala sa len na mieru, kedy je toto posúdenie potrebné považovať za dostatočné. Z rozhodnutia odvolacieho súdu však naopak vyplýva, že tento nemal skutočnosť analýzy, vyhodnotenia získaných informácií žalovanou, teda samotného posúdenia bonity, za preukázanú. Inak povedané, podľa odvolacieho súdu žalovaná bonitu žalobkyne pred poskytnutím úveru neposudzovala a preto žalovaná pri formulácii otázok, u ktorých odvolaciemu súdu vytýka nesprávne právne posúdenie, nemôže vychádzať z opaku tejto skutočnosti. Ak žalovaná svoje právne otázky pre dovolacie konanie formulovala v rozpore so skutkovým stavom zisteným v konaní, stávajú sa jej otázky akademickými a rozhodnutie odvolacieho súdu od ich riešenia v skutočnosti nezáviselo.

33. Vzhľadom na uvedené závery najvyšší súd dovolanie žalovanej podľa § 447 písm. c), f) CSP odmietol v celom rozsahu ako neprípustné a nevymedzené dovolacími dôvodmi spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP.

34. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

35. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.